# POVINNOSTI OBČANOV, PODNIKATEĽOV A PRÁVNICKÝCH OSÔB V SÚVISLOSTI S OCHRANOU LESOV PRE POŽIARMI

Lesné požiare každoročne zničia, alebo poškodia veľkú plochu lesov. Jednou z najčastejších príčin lesných požiarov je vypaľovanie starej suchej trávy, zbytkov po jarnom upratovaní, alebo kladenie ohňa v prírode. Jarné obdobie je čas so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru. Výška tohto nebezpečenstva v jarnom období je závislá od druhu počasia. Zvýšené nebezpečenstvo vzniku požiaru môže vzniknúť aj v inej časti roka v prípade dlhotrvajúceho suchého a teplého počasia.

Najviac lesných požiarov vzniká v jarnom období, keď sa v prírode nachádza veľké množstvo suchej trávy a lístia, ihličia a rákosia. Ich zápalnosť a horľavosť za teplého a suchého počasia je veľmi vysoká. Preto najčastejšie lesné požiarne vznikajú pri vypaľovaní starej a suchej trávy, buriny, kríkov a spaľovaní zbytkov po jarnom upratovaní.

Vypaľovanie ničí štruktúru pôdy, jej mikroorganizmy, v dôsledku čoho trávnatý porast redne, pôda sa obnažuje a odplavuje. Pritom zahynie množstvo užitočného hmyzu, drobného vtáctva a zveri. Často sa stáva, že požiar sa rozšíri z poľnohospodárskeho pôdneho fondu do priľahlých lesov.

**Preto sa vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov podľa § 8 písm. a) a § 14 ods. 2 písm. b) zákona NR SR č.314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov zakazuje.**

Za porušenie povinností fyzických osôb za vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov t.j. za priestupok, môže byť občanovi uložená **pokuta** podľa § 61 ods. 4, písm. f) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov až do výšky **331€.**

**Právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi je možné za vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov uložiť pokutu v zmysle § 59 ods. 2 písm. j) zákona NR SR č.314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov až do výšky 16596 €.**

V zmysle § 2 Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov čas zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru je obdobie, ktoré vyhlási okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) pre celé územie okresu alebo časť územia okresu.

Dôvodom na vyhlásenie času zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru je najmä:

a) suché a teplé počasie trvajúce najmenej päť po sebe nasledujúcich dní, alebo

b) zvýšený výskyt požiarov lesa alebo trávnatých porastov v priebehu troch po sebe nasledujúcich dní, alebo

c) ak požiarne nebezpečenstvo lesov na príslušnom území dosiahlo aspoň stupeň vysoké požiarne nebezpečenstvo lesov podľa stanovenia stupňa nebezpečenstva Slovenským hydrometeorologickým ústavom.

Vlastníci lesa, správcovia a obhospodarovatelia lesov, ktorí sú právnickými osobami, alebo fyzickými osobami – podnikateľmi plnia povinnosti na úseku ochrany pred požiarmi, ktoré sú upravené v zákone č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov najmä v § 4 písm. b), § 6b, § 8 a §13 citovaného zákona. Fyzické osoby plnia povinnosti v zmysle § 14 ods.1 a to najmä písm. e) a n). Podrobnosti o týchto povinnostiach sú upravené najmä v § 7, § 9a a § 10 Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencií v znení neskorších predpisov. Zároveň plnia povinnosti uvedené v zákone č. 326/2005 Z. z., najmä § 28 ods. 1, písm. g), § 31 ods. 1 a vo vyhláške Ministerstva pôdohospodárstva č. 453/2006 Z. z. o hospodárskej úprave lesov a ochrane lesa najmä § 46 ods.1.

Právnická osoba a fyzická osoba - podnikateľ je povinná:

- zabezpečiť plnenie opatrení na ochranu pred požiarmi na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru, pri činnostiach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, opatrenia, miesta, a činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom ustanovuje vyhl. MV SR č.121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov .

- vlastník lesa ,správca alebo obhospodarovateľ lesa je povinný zabezpečiť plnenie povinností uvedené v § 6b) zákona č.314/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov**;** podrobnosti o týchto povinnostiach sú upravené v § 10 Vyhl. MV SR č.121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov .

Fyzická osoba je povinná:

- zabezpečiť plnenie opatrení v súvislosti s ochranou lesov, ktoré sú v jej vlastníctve, správe alebo užívaní podľa § 6b zákona č.315/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov. Fyzická osoba nesmie vypaľovať porasty bylín kríkov a stromov. Podrobnosti o opatreniach ustanovuje Vyhl. MV SR č.121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- **V zmysle zásad protipožiarnej bezpečnosti pri činnostiach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru v súvislosti so spaľovaním horľavých látok na voľnom priestranstve musí každá fyzická osoba podľa § 31e, písm. a) Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov oznámiť pred začatím spaľovania miesto a čas spaľovania na príslušné okresné riaditeľstvo na telefónne číslo 150.**

Povinnosti vlastníka lesa, správcu alebo obhospodarovateľa lesa v zmysle § 6b zákona č.314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a podrobnosti o opatreniach v súvislosti s ochranou lesa pred požiarmi v zmysle § 10 Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii v znení neskorších predpisov.

**§ 6b zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov**

(1) Vlastník lesa, správca alebo obhospodarovateľ lesa na účely predchádzania vzniku požiaru lesa je povinný

a) budovať na lesných pozemkoch na vyznačených miestach len ohniská zabezpečené proti voľnému šíreniu ohňa, zabezpečovať ich označenie a označenie zákazu zakladania ohňa mimo zabezpečených ohnísk,

b) spracúvať mapové podklady, do ktorých vyznačí všetky dôležité údaje z hľadiska ochrany pred požiarmi, vykonávať ich aktualizáciu a na požiadanie ich poskytovať okresnému riaditeľstvu,

c) zabezpečovať v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru hliadkovaciu činnosť,

d) spracúvať osobitné protipožiarne opatrenia pre plochy lesa postihnuté živelnou pohromou.

(2) Vlastník lesa, správca alebo obhospodarovateľ lesa na účinné zdolávanie požiaru lesa je povinný

a) zabezpečovať potrebné množstvo protipožiarneho náradia,

b) zabezpečovať, aby každý pracovný stroj používaný pri spracovaní dreva a zvyškov po ťažbe bol vybavený aspoň jedným prenosným hasiacim prístrojom vhodného druhu s hmotnosťou náplne hasiacej látky najmenej 5 kg,

c) udržiavať lesnú dopravnú sieť a zdroje vody na hasenie požiarov v stave umožňujúcom príjazd hasičskej techniky a uskutočnenie zásahu,

d) vytvárať rozčleňovacie pásy a prieseky v lese.

(3) Podrobnosti o spracúvaní a obsahu mapových podkladov, spôsobe a organizácii hliadkovacej činnosti v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, rozsahu spracovania osobitných protipožiarnych opatrení pre plochy lesa postihnuté živelnou pohromou, druhoch, počtoch a umiestnení protipožiarneho náradia, požiadavkách na vlastnosti prejazdových ciest, zvážnic, zdrojov vody na hasenie požiarov a rozčleňovacích pásov a priesekov z hľadiska ich využiteľnosti pre zásah hasičskej jednotky ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

**§ 4 písm. b) zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov** – zabezpečiť plnenie opatrení na ochranu pred požiarmi na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru, pri činnostiach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru. Opatrenia, miesta a činnosti so zvýšeným nebezpečenstvom ustanovuje Vyhl. MV SR č.121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov .

**§ 10 Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencií v znení neskorších predpisov**

**Podrobnosti o opatreniach v súvislosti s ochranou lesa pred požiarmi:**

(1) Mapové podklady sa skladajú z

a) textovej časti, ktorá obsahuje
   1. údaje o vlastníkovi lesa, správcovi alebo obhospodarovateľovi lesa a kontaktné údaje osoby zodpovednej za ochranu lesa pred požiarmi,
   2. popis vodných zdrojov vhodných na hasenie požiarov,

3.zoznam dielcov, v ktorých je zastúpenie ihličnatých drevín vyššie ako 50 %,

b) grafickej časti, ktorej základom je porastová mapa, do ktorej sa vyznačujú

1.polohy vodných zdrojov vhodných na hasenie požiarov,
2.protipožiarne rozčleňovacie pásy, ktorých šírka je najmenej
2a. 15m v lese s vysokým stupňom ohrozenia požiarom,

2b. 10 m v lese so stredným stupňom ohrozenia požiarom,

2c. 5 m v lese s nízkym stupňom ohrozenia požiarom,

3.protipožiarne rozčleňovacie prieseky, ktorých šírka je najmenej
3a. 10 m v lese s vysokým stupňom ohrozenia požiarom,

3b. 8 m v lese so stredným stupňom ohrozenia požiarom,

3c. 4 m v lese s nízkym stupňom ohrozenia požiarom.

(2) Hliadkovacia činnosť v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru sa vykonáva najmä v dňoch pracovného pokoja a v mimopracovnom čase, a to formou pochôdzok, kamerovým systémom, leteckým protipožiarnym monitoringom, alebo iným vhodným spôsobom. Pre osoby vykonávajúce hliadkovaciu činnosť formou pochôdzok sa vypracúva časový harmonogram s určením trasy pochôdzok alebo sa určujú vyhliadkové terénne miesta. Osoby vykonávajúce hliadkovaciu činnosť musia byť vybavené telekomunikačným zariadením využiteľným na oznámenie vzniku požiaru. O vykonanej hliadkovacej činnosti sa vedie písomná dokumentácia, ktorá obsahuje najmä mená a podpisy osôb, ktoré vykonávali hliadkovaciu činnosť, dátum a čas začatia a ukončenia hliadkovacej činnosti a zistené skutočnosti, ktoré majú alebo môžu mať vplyv na vznik požiaru lesa, jeho šírenie a likvidáciu.

(3) Protipožiarne náradie sa zabezpečuje podľa plošnej výmery lesa, umiestňuje sa na dostupnom mieste v týchto počtoch a druhoch:

a) od 10 ha do 100 ha najmenej 15 ks náradia aspoň troch druhov (lopaty, motyky, hrable, krompáče a sekery),
b) nad 100 ha do 1000 ha najmenej 40 ks náradia aspoň štyroch druhov (lopaty, motyky, hrable, krompáče, sekery) a jedna motorová píla,
c) nad 1000 ha najmenej 60 ks náradia aspoň štyroch druhov (lopaty, motyky, sekery, hrable, krompáče a široké lopaty), 3 motorové píly a 3 vhodné ručné striekačky.

(4) Osobitné protipožiarne opatrenia sa spracúvajú pre plochy lesa s výskytom plošného poškodenia lesného porastu živelnou pohromou, ktorých obsahom je najmä

a) odstraňovanie dreva poškodeného škodlivým abiotickým činiteľom, okrem stojacich živých stromov, do vzdialenosti 30 m od stavieb a vodných zdrojov vhodných na hasenie požiarov,
b) vytváranie protipožiarnych rozčleňovacích pásov a protipožiarnych rozčleňovacích priesekov na rozdelenie plochy postihnutej živelnou pohromou na plochy s rozlohou najviac 10 ha,

c) vyčlenenie plôch na sústreďovanie zvyškov po ťažbe určených na ďalšie spracovanie s celoobvodovým ochranným pásom so šírkou najmenej 10 m, z ktorého je odstránený horľavý materiál.

(5) Za zdroj vody na hasenie požiarov sa považuje rieka, potok, jazero, studňa, požiarna nádrž alebo iný prírodný vodný zdroj alebo umelý vodný zdroj využiteľný hasičskou technikou na hasenie vzhľadom na výdatnosť zdroja a jeho prístupnosť. Miesto na čerpanie vody hasičskou technikou má hĺbku vody najmenej 0,5 m. Vodný zdroj pre čerpanie vody leteckou technikou je vodná plocha s rozmermi najmenej. 100 m x 50 m a s hĺbkou vody najmenej 1,5 m.

Vlastníci lesa, správcovia alebo obhospodarovatelia lesa v súvislosti s ochranou lesa pred požiarmi sú povinní plniť aj nasledovné opatrenia:

- spracúvajú v požadovanom rozsahu, pravidelne kontrolujú a trvalo udržiavajú v súlade s aktuálnym stavom dokumentáciu ochrany pred požiarmi ochrany podľa § 24 Vyhl. MV SR č. 121/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov ,
- zabezpečujú zriadenie dostatočného počtu ohlasovní požiarov, ktoré musia byť vybavené spojovacími prostriedkami a ďalšími technickými zariadeniami na príjem správ o vzniku požiaru a vyhlásenie poplachu,
- doplnia a obnovia výstražné tabule a nápisy, upravia ohniská, najmä v lokalitách s najväčšou návštevnosťou,
- môžu spaľovať horľavé látky na voľnom priestranstve len výnimočne a s písomným súhlasom okresného riaditeľstva,
- upravia dokumentáciu ochrany pred požiarmi najmä pokiaľ ide o požiarne poplachové smernice, v ktorých musí byť uvedené aký počet ľudí a kde bude k dispozícii k prípadnému haseniu lesných požiarov, z ktorých obcí budú zvolané hasičské jednotky do jednotlivých častí lesa podľa vzdialeností obcí, zjazdnosti ciest, terénnych pomerov apod.,
- spracovať na každej lesnej správe pôdorysnú mapu, kde budú zakreslené aktuálne lesné cesty s vyznačením dostupnosti lesnej a hasičskej techniky, všetky vodné zdroje, lesné porasty, izolačné pruhy, ochranné lesné pásy, prieseky a cesty rozdeľujúce les na menšie komplexy, sklady náradia, stanovištia prvej pomoci, el. vedenia , ropovody a plynovody.

pplk. Ing. Ivan Švantner
riaditeľ
Okresného riaditeľstva
Hasičského a záchranného zboru
v Brezne